

ВОЛКОВА СТАЛІНІТА ІВАНІВНА

Волкова Сталінита Іванівна (28.12.1931, Ленінград (нині Санкт-Петербург, РФ) – український бібліотекознавець, вчений, педагог.

Батько, Іван Ілліч Романов, працював директором заводу технічних масел у Ленінграді, загинув під час Другої світової війни на Ленінградському фронті (1941). Мати, Марія Матвіївна Хацкевич, була персональним пенсіонером республіканського значення.

У 1937 р. Сталінита пішла до Ленінградської середньої школи № 178, у якій провчилася два роки. Під час війни (1941–1943) проживала в м. Вишній Волочок Калінінської області (нині Тверська обл. РФ) у родичів матері.

Наприкінці 1943 року повернулася до Ленінграда. Після закінчення 7 класів у зв'язку з важким матеріальним становищем сім'ї (загибель батька, хвороба матері) припинила навчання в середній школі й вступила до Ленінградського бібліотечного технікуму (1946), який закінчила 1949 року, отримавши диплом з відзнакою. Того ж року починає навчання у Ленінградському бібліотечному інституті ім. Н. К. Крупської. У 1953 р. з відзнакою закінчила інститут і рішенням Вченої ради була рекомендована до вступу в аспірантуру. У листопаді 1953 р. стала аспіранткою кафедри бібліотекознавства за спеціальністю «Історія бібліотечної справи». Під час навчання в аспірантурі працювала над дисертацією «Развитие и укрепление государственных массовых библиотек РСФСР в годы второй пятилетки (1933–1937 гг.)».

Дисертаційна робота була своєчасно підготовлена до захисту, але в зв'язку з новим положення про аспірантуру її захист відтермінували до опублікування автором необхідної кількості статей за темою дисертації.

Наприкінці 1956 р. С. І. Волкова закінчила аспірантуру й разом з чоловіком переїхала до Харкова. З березня 1957 р. працювала старшим викладачем кафедри бібліотекознавства Харківського державного бібліотечного інституту (нині Харківська державна академія культури, ХДАК).

У 1968 р. захистила дисертацію, рішенням Вищої атестаційної комісії їй було присуджено науковий ступінь кандидата педагогічних наук. Затверджена у вченому званні доцента кафедри бібліотекознавства (1971). У 1974–1978 рр. – завідувачка кафедри бібліотекознавства.

Викладацька діяльність С. І. Волкової пов'язана з розробкою навчальних курсів «Керівництво читанням», «Методика роботи з читачами», «Бібліотекознавчі дослідження». Нею докладено численні зусилля для підготовки багатьох висококваліфікованих кадрів бібліотечної галузі.

Сталініта Іванівна – автор більше 50 наукових та навчально-методичних праць. Зробила значний внесок у розвиток української бібліотекознавчої школи. Розробляла питання сутності бібліотекознавства як науки, обґрунтовувала такі важливі категорії науки, як об'єкт і предмет бібліотекознавства, розмежування його з суміжними науками.

Також вона є автором значної кількості праць з теоретичних аспектів роботи з читачами, а саме: диференціація читачів, методика роботи з читачами, масова робота бібліотек, відкритий доступ читачів до фондів бібліотек. Автор навчального посібника «Керівництво читанням».

В її науковому доробку – праці з проблем підготовки бібліотечних кадрів, методології і методики наукових досліджень у галузі бібліотекознавства. Для неї завжди був характерним ґрунтовний підхід до визначення та розв'язання професійних завдань. Саме на цьому базується її наукова й педагогічна діяльність.

З 1969 до 1987 року була заступником редактора міжвідомчого республіканського збірника «Бібліотекознавство і бібліографія».

Уся професійна діяльність С. І. Волкової прийшлася на радянські часи, тому певна кількість її наукових праць була спрямована на реалізацію ідеологічної функції бібліотек та мала відповідний контекст.

У 1987 р. вийшла на пенсію.

Праці

1. Волкова С. І. Частковий відкритий доступ читачів до книжкових фондів бібліотек // Відкритий доступ до книжкових фондів бібліотек : зб. навч.-метод. ст. на допомогу студентам у вивченні курсу бібліотекознавства / Харк. держ. бібл. ін-т. Харків, 1960. С. 29–45.

2. Волкова С. І. Дійовий засіб керівництва читанням // Соціаліст. культура. 1962. № 8. С. 32–33.

3. Волкова С. І. Масові бібліотеки – на допомогу естетичному вихованню // Бібліотекознавство та бібліогр. : зб. ст. Харків, 1964. [Вип.] 1. С. 157–167.

4. Волкова С. І. Проблема «Книга і читання в житті молодого робітника» // Бібліотекознавство та бібліогр. : міжвід. респ. зб. Харків, 1971. Вип. 11. – С. 171–172.

5. Волкова С. І. До питання про основні принципи диференціації читачів у бібліотеках // Бібліотекознавство та бібліогр. : респ. міжвід. темат. наук.-метод. зб. / Харк. держ. ін-т культури. Харків, 1974. Вип. 15. С. 3–12.

6. Волкова С. І. Деякі питання пропаганди книги в умовах централізації // Бібліотекознавство і бібліогр. : респ. міжвід. темат. наук.-метод. зб. / Харк. держ. ін-т культури. Харків, 1977. Вип. 17. С. 12–20.

7. Волкова С. І. Деякі аспекти розвитку наукових концепцій про об'єкт і предмет бібліотекознавства як науки // Бібліотекознавство і бібліогр. : респ. міжвід. наук.-метод. зб. / Харк. держ. ін-т культури. Харків, 1984. Вип. 24. С. 12–20.

8. Волкова С. І., Русавська Н. С. Масова робота бібліотек і деякі питання її класифікації // Бібліотекознавство і бібліогр. : респ. міжвід. наук.-метод. зб. / Харк. держ. ін-т культури. Харків, 1987. Вип. 27. С. 38–45.

9. Волкова С. І. Є. П. Тамм – редактор міжвідомчого республіканського збірника «Бібліотекознавство і бібліографія» // Український бібліотекознавець Євген Петрович Тамм (1918–1991) : біобібліогр. нарис / Харк. держ. ін-т культури ; ред. В. В. Сєдих. Харків, 1998. С. 38–47.

10. Волкова С. И., Рябченко Н. Д. Руководство чтением : учеб. пособие для студ. библиотеч. фак. ин-тов культуры / Харьк. гос. ин-т культуры. Харьков, 1975. 96 с.

11. Волкова С. И. Советский библиотековед Н. Я. Фридьева // Сов. библиотековедение. 1980. № 2. С. 121–122.

12. Волкова С. И. Научные основы библиотечных исследований // Сов. библиотековедение. 1984. № 4. С. 102–106 : Рец. на кн.: Крейденко В. С. Библиотечные исследования: научные основы : учеб. пособие для библиотеч. фак. ин-тов культуры и пед. вузов. Москва, 1983. 144 с.

13. Волкова С. И., Русавская Н. С. О классификации массовых форм библиотечной работы // Сов. библиотековедение. 1988. № 1. С. 61–68.

Джерела

1. Архів ХДАК. Волкова С. І. Особова справа.
2. Друковані праці викладачів та співробітників Харківської державної академії культури (1947–1998) : бібліогр. покажч. ч. 1 / Харків. держ. акад. культури. Харків, 2000. 398 с.

Ковальчук Галина Дмитрівна

Статтю створено 25.09.2024